

SMAKELIJK APPEN

- Babbelen over eten aan een virtuele keukentafel.
- Ophouden met 'preken' over gezond eten.

Wat gebeurt er als je een rationele wetenschapper naast een creatieveling zet en ze vervolgens de vrije hand geeft? Kennisfestival Food4You waagde zich op dit gladdede ijs, met een verrassend resultaat. Zo werd Laura Bouwman, universitair docent gezondheid en maatschappij, gekoppeld aan *game-designer* Berend Weij. Ze presenteren nu: de virtuele keukentafel.

Met deze *app* wisselen gebruikers verhalen over eten uit: hoe vaak je vlees eet, wat je inspireert in de keuken of een eigen verhaal. De makers gaan ervan uit dat deze informele uitwisseling van gegevens het eetgedrag van gebruikers verbetert. Een aanpak die exact past in Bouwmans onderzoeksgebied Salutogenese. Daarin overheerst de visie dat we ons niet moeten richten op het vermijden van ziekemakers, maar juist moeten zoeken naar bronnen van gezondheid.

FACEBOOK

Bouwman denkt dat hét gesprek aan de keukentafel zo'n bron is. Wat we tegenwoordig eten wordt volgens haar sterk gedicteerd door experts en marketing. Dit continue zenden van bovenaf zou afstand tussen consumenten en voedsel

Virtueel kletsen aan de keukentafel: kennisuitwisseling zonder te preken.

creëren. Bouwman: 'Inspiratie voor gezond eten moet weer terug naar de alledaagse gesprekken aan de eettafel.'

In de praktijk zien gebruikers op hun (tablet)computer of smartphone een eettafel met daarop een kaartenset. Deze personaliseren ze met foto's en met eigen verhalen. Verder kunnen ze rondneuzen in de verhalen van andere mensen en enkele experts, en natuurlijk reageren, delen en *liken* via Facebook. Juist dit proces wil Bouwman onderzoeken: 'Met de *app* krijg je echt kijk op wat mensen aan zo'n keukentafel zeggen en hoe de sociale normen

rond ons eten worden bepaald.'

Natuurlijk moet het programma uiteindelijk tot gedragsverbetering leiden, maar indirect en zonder te preken. 'Het streven naar gedragsverandering ligt er vaak te dik bovenop,' zegt Weij. 'Je moet mensen juist nieuwsgierig maken, ze sociaal laten aanhaken.'

HARDE INDICATOREN

Het is moeilijk te zeggen wanneer dit doel is bereikt. Bouwman hoort andere wetenschappers al weer zuchten over het gebrek aan meetbaarheid: 'We zetten gebruikers niet op de weegschaal en het is dus

lastig harde indicatoren te vinden voor succes. Wij streven naar actieve betrokkenheid bij voedselkeuze als indicator voor succes, hoe we dit precies kunnen meten, daar komen we te zijner tijd op terug.'

De makers zelf beleven al veel plezier aan de *app* voordat eerste gebruiker zich überhaupt heeft geregistreerd. Enthousiast speculeren ze over deelnemers die (virtuele) eet- of kookclubs beginnen. Of een groot feest waar ze elkaar ontmoeten. Maar eerst moet hij nog tijdens Food4You gepromoot worden, aan – hoe kan het ook anders – een echte keukentafel. **RR**

MOSSEL LUST GEEN PLASTIC

- Plastic nanodeeltjes kost mossel extra energie.
- Deeltjes mogelijk via mossel naar mens.

Plasticvervuiling komt in allerlei formaten voor, van lege flessen en tassen tot micro- en nanoplasticsbrokjes kleiner dan enkele millimeters. Dergelijke deeltjes worden gevormd bij de afbraak van groter

afval en ze zitten in rioolwater, afkomstig van slijtage van synthetische kleding in de was en resten cosmetica.

Onder leiding van prof. Bart Koelmans bekeken Wageningse onderzoekers welke effect deze deeltjes hebben op het leven in het water. In een onderzoek met mosselen bootsten de onderzoekers de plasticvervuiling in het lab na met polystyreen bolletjes van 30 nanometer – dertig miljoenste millime-

ter – doorsnede. Toevoeging van die deeltjes aan het zeewater leidt ertoe dat de mosselen hun filteractiviteit terugschroeven en de plastics gaan uitscheiden. Koelmans: 'Dat kost de mossel energie en zou dus ten koste kunnen gaan van de groei.'

Bovendien zijn de deeltjes na afloop in de mosselen terug te vinden, waarmee schelpdiereters en de mens ze kunnen binnenkrijgen. Toch wil Koelmans daar nog geen

vergaande conclusies over trekken. Daarvoor is er te weinig bekend over de concentraties nanoplastics in het milieu. 'De omvang van de risico's kunnen we nu nog niet inschatten. Dan moet je ook naar het totaalgehalte andere nanodeeltjes kijken die in het milieu voorkomen. Natuurlijke bronnen, maar ook autoverkeer leveren bijvoorbeeld roetdeeltjes die in het water zweven.' **AvTH**